

مهولهوى و عيرفان

حاج سيد جميل هاشمى زنببلى

سوپاس و ستايشى نه براوه و دوايى نه هاتوو بۆ خوداى گه و ره و بى هاو تا كه جينن و به شبرى بۆيه به دى هيئاوه و دروست كرده و تا كو بيناسن و بى په رستن.
سه لات و سه لامى خودا له سه رگه و ره ترين و خو شه و يست ترين پيغمبه ره كانى خودا بى كه جه زپه تى موحه ممه د موسته فايه (ص) و له سه ر ئال و ياران و په يره وانى ته و بى هه تا روژى دوايى.

به ر له هه مو شتى سلاوى گه روم و گورو سوپاسى خو م پيش كه ش ده كه م به پيىك هيئه رانى دلسوزو به رپىزى كونگره ي بيره و هرى خودا ناس و هؤنه رى پايه به رزو زاناي كورد خوالى خو ش بو سه ييد عبدالرحيمى مه وله وى كه بونه ته هؤى ته وه نوسه ران و هؤنه ران له كورپكى وا جوان و سرنج راكيش دا له ده ورى يه ك كو ببنه وه و رپىز له بيره و هرى ته و پياوه زاناو هه لكه و تووه بگرن.

كاتى نوسه ران و هؤنه ران بيانه وى له باره ي مه وله وى كورده وه ميژو بنوسن يا هؤنراوه دا بنين ده توانن به نيوى مه لايه كى زور زاناوه ئاگادار به سه ر زانسته كانى ئايينى دا وه هؤنه رى كى پايه به رزو ناسك خه يال و كه م وينه و خودا ناسيى كى دل پر له شو رو جه زبه و چاو به فرميسك و ده روون سوتاو به ته ويني خوداو تيكوشه رى كى بى و وچان وه نه حه ساوه له ريگه ي عيرفانى ئيسلامى و شيعرو ته دهب په روه رى كورده وه هه مو موسولمانانى ديكه ي دنيا باسى له سه ر بكن، به لام لام و ايه عيرفان وه ته سه ووفى مه وله وى زياتر له هه مو مه به سته كانى ديكه ي ته وه، له هؤنراوه و نوسراوه جوان و

چاکه کانی دا خۆی نواندوه.

هەر چه‌نده هه‌لگری ئه‌وه‌نیم که خۆم به مه‌وله‌وانی شاره‌زای ده‌ریای قول و بان و به‌رینی عیرفانی مه‌وله‌وی دا بنیم و بتوانم دورو‌گه‌وه‌ری لی وه‌ده‌ر خه‌م، به‌لام بۆ ئه‌وه‌ی بی به‌ش نه‌بم و توانیبیم له‌ قه‌ده‌ر زانست و ئاگاداری زۆر که‌می خۆم ئه‌رکی سه‌رشانم به‌رانبه‌ر به‌و پیاوه‌ خودا ناس و زانایه‌ که‌ جینگه‌ی شانازی هه‌مو‌گه‌لانی موسولمان به‌ تایبه‌تی گه‌لی کورده‌ به‌ جی هینا‌بی، کورته‌ باسیک له‌ سه‌ر عیرفانی مه‌وله‌وی پیش‌که‌ش ده‌ که‌م و هیوادارم به‌ دلۆپیک یا پریشکه‌یه‌ ک له‌ ده‌ریای عیرفانی ئه‌وی وه‌رگرن.

عیرفان و ته‌سه‌ووفی مه‌وله‌وی هه‌ر هه‌مان عیرفانی ئیسلامی‌یه‌ که‌ ناوه‌رۆک و مانای ئه‌و بریتی‌یه‌ له‌ خاۆین کردنه‌وه‌ی دل و ده‌رون له‌ خو و خه‌ کانی خه‌راپ و ناله‌ بار، وه‌ کو شیرک، و کوفرو خۆ به‌ زل زانین و رق و قینه‌یه‌ رایه‌تی بی جی و پوناک کردنه‌وه‌و پازاندنه‌وه‌ی ئه‌و دل و ده‌رونه‌یه‌ به‌ یادی خودا و خودا ناسی و خۆشه‌ویستی و خۆ به‌ که‌م زانین و هه‌مو چه‌شنه‌ په‌وشت و مه‌به‌ستی جوان و په‌سه‌ند کراو که‌ ریبازی راسته‌قینه‌ی عیرفانی ئیسلامی پیک دینی و له‌ قورئانی پیرۆزو حه‌دیه‌ شه‌ریفه‌ کانی حه‌زهره‌تی ره‌سول(ص) و وتارو ئاکاری پیاوه‌ هه‌ره‌ گه‌وره‌ کانی عاله‌می ئیسلام وه‌رگیراوه‌ و له‌ نیو ته‌ریقه‌ته‌ کانی نه‌قشه‌بندی و قادری و سوهره‌وه‌ردی وه‌ کو به‌وه‌ی و شازلی و چه‌شتی دا خۆی وه‌ده‌رخستوه‌ و نواندوه‌ و به‌ درێژایی میژو هه‌زاران که‌سی وه‌ کو مه‌وله‌وی به‌ دوی خۆی دا پاکیشاوه‌ و له‌ ده‌وری خۆی کۆ کردۆته‌وه‌.

ئه‌و عیرفانه‌یه‌ که‌ به‌ته‌ کانی ده‌رونی وه‌ کو دیوی به‌ سام و زۆرداری نه‌فسی شوم و هه‌وا و هه‌وه‌س و دنیا‌داری و پێ لی و ون بوویی و خه‌یالاتی پرو پوچ له‌ بت خانه‌ کانی بیرو هه‌ست و دل و مه‌به‌ست ده‌شکینی و له‌ت له‌ت ده‌ کاو ئه‌وین و خۆشه‌ویستی و یادی خودای تاک و ته‌نیا واده‌خاته‌ دل‌ه‌وه‌ که‌ جینگه‌ی هه‌یج شتیکی که‌ی تیدا نایته‌وه‌ و مه‌لی تیژ بالی گیانی ریبواران و دل‌دارانی رینگه‌ی خودا ناسی له‌ ئاسمانی سه‌فای روحی و عاله‌می

مه له کوت دا وه فرین و گهشت و سهیران ده خا.

رېبوارانی تهو ریگه یه به هو ی ساخ بونه وه له سهر خوداو یال دانه وه به وه وه له خو
بور دوی و خو پراگریه کی وایان تیدا به دی دی که وه کو کیو له بهرانه ر باو ته ووژمی
تونو ساردو لافاوی به خوړو مال ویران کهری به سهرهات و کاره ساتی ژین له گهری
گهردوون دا راده وه ستن و نابزون و ده لئین ههر چی ده بی با بی ههر خودامان لی
نهره نجی و له ریگه ی تهو لا نه ده ی و تهومان له بیر نه چی.

ته گهر چی ته و انیش «خوداناسان» ههر وه کو خه لکی که بو پویسته کانی ژین وه به جی
هیئانی تهرکی کو مه لایه تی تی ده کو شن به لام له دل وه له گه ل خودان و یادی تهو ده که ن
ههر وه کو خودای گه وره له قورثانی پیروز دا له سورهی (نور) ثابته تی (۳۷) ئیشاره به م
مه به سته ده کاکه فهرمویه تی (رجال لا تلهیهم تجاره و لا بیع عن ذکرالله) واته
پیاوانی خودا تهو که سانه ن که کرین و فروشتن تهوان له یادی خودا دور ناخاته وه.

« مهولهوی و شیخی سیراجه ددین »

خودا لی خو ش بو مهولهوی دوا ی خویندن و تهواو کردنی زانسته کانی ثابینی له
زاهیری شهرع دا بیرو ههستی روناکی دنه ی دا بو تهوه ی پی بنیته عیرفان و تهسه ووفی
ئیسلامی به وه که پی ده لئین زانستی نه پنی شهرع واته عیلمی باتین بو تهوه له دل ودهرون و
ثاشکراو به هو ی ههر دو زانسته کانی دینی بیرو پای ئیسلام یانی عیلمی زاهیر و عیلمی
باتین به خودا بگا، بو تهوه به ئاگاداریه کی زورو سرنجیکی وردو چاو خشان دنیکی په یثا
په یثا گه پراوه، ههولی دا تا پیرو مور شیدیکی ته ریه تی بو خو ی هه لبریری چونکه
مهوله ویش ههر وه کو هه مو زانایانی دیکه ی ثابینی و عیرفانی پی و ابووه که به بی پر
نابی به ریبازی ته ریه ت و عیرفان دا پرواو بو نریک بونه وه له خودا ده بی ئینسان وه
شوین پیاوانی خودا بکه وی ههر وه کو له عه قیده ی مرضیه دا ده لی (له دوی ته نفاسم و
لاسیما ته نفاسی نو فوس قودسی تهولیا) وه له نیو خودا ناسان دا شیخه کانی ئیرشادی هه ل

بزار دووه، که هر له عه قیدهی مرضیه دا ده لئی (خصوصاً منهنم شیوخ الارشاد خوا بهره که تیان زیاد بکا زیاد) ثم جار مهوله وی پئی وایه به بی ری و شوین له چاو کردن و دوا که وتنی تهوان که لک و بههره له زانست و هر ناگیرئی و گه یشنن به پله و پایه ی بهرزی خودا ناسی نا کرئی که ده لئی:

بی تهوان ناوی به قهولی فحول نه عیلم و عمه ل نه روتبه ی وسول

له م مه بهسته دا یانی وه شوین پیاوانی خودا که وتن بو خودا ناسی مهوله وی که لکی له ناوه رۆک و مانای چهند ثایه تی پیروزی قورئان و هرگر توه که له و ثایه تانهدا خودا نه وی کردوه به وهی ئینسان ته قواو پاریزگاری بکا له گه ل نه و که سانه بی که ریگه ی راستیان له پیش گرتوه وه وه بو نزدیک بونه وه له خودا هۆ و وه سیله په یدا بکا و ده کو ثایه ی پیروزی (۱۱۹) له سورهی (توبه) که فهرمویه تی «یا ایها الذین آمنوا تقوا الله و کونوا مع الصادقین» واته تهی تهو که سانه ی ئیمانان هیناوه ئیوه ته قوا ی خودا بکه ن و له گه ل تهو که سانه بن که له سهر ریگه ی راسته قینه ن» وه ثایه ی (۳۹ - ۳۵) له سورهی (مائده) که فهرمویه تی (یا ایها للذین آمنوا اتقوا الله وابتغوا الیه الوسیلة) واته تهی تهو که سانه ی ئیمانان هیناوه ئیوه ته قوا ی خودا بکه ن و وه بو نزدیک بونه وه له خودا هۆ و وه سیله وه دست خهن. دیاره باشتیرین هۆ و سه به ب بو نزیککی له خودا دینداری و عیاده ته به لام چونکه وه شوین که وتنی ریگه ی خودا ناسان وه له گه ل پیاو چاکان بوون به شیکی گرینگ له عیاده ته ده توانین بلیین ته ولیاش وه سیله ن.

. خودا لئی خوش بو مهوله وی به هه وای سافی ته ویله وه بۆن و به رانی خو شی خودا ناسی و عیرفانی له لایهن پیری گه وره ی ته ریه ت و عاریفی ره بانی قطب العارفین چه زره تی شیخ عثمان سیراج الدینی ته ویله ی به می شک دا چوو وه له سهر دهستی ته و زاته تۆبه ی کردوه به م چه شنه پئی ناوه ته ته ریه ت نه قشبه ندیه وه ته وه ی شایانی باسه ته وه یه که له پیاوه گه وره و زانا کان ته نیا مهوله وی نه بو که بو به مریدی شیخی سیراج الدین به لکو

زوربه‌ی مورشیدو پیره گه‌وره کانی تهریقته له کوردستان که ههر کام له‌وان به پله‌و پایه‌ی به‌رزی عبرفان گه‌یشتون و به دریزایی میژو له سه‌ر ده‌می خو‌یانه‌وه تا ئیسته خه‌لک و عاله‌میکی زۆریان بو ریگه‌ی خودا ناسی شاره‌زایی و پینوینی کردووه و که‌لکیان لی وه‌رگیراوه و مرید و خلیفه‌ی هه‌زرتی سیراج‌الدین بوون وه کو لی خوش‌بو حاجی سه‌یید عبدالکریمی زه‌مبیل - خودا لی خوش بو حاجی شیخ موسته‌فای سه‌قرو خودا لی خوش بو حاجی شیخ شوکرو لالی سنه‌و... و...

به‌راستی گه‌وره‌یی و که‌رامات و به‌ره کاتی شیخی سیراج‌الدین زۆره که ته‌گه‌ر بیته‌سه‌ر قه‌لم و بنوسرته‌وه چه‌ند کتیبی پتویسته و جیی خۆبه‌تی که هۆنه‌ری پایه به‌رزوو زانای کورد خودا لی خوش بو ماموستا هه‌زار له باره‌ی ته‌و مورشید که م وینه‌یه‌وه ده‌لی:

به‌حقی هه‌زرتی عثمانی ثانی که فه‌زلی ته‌و مه‌گه‌ر بو خۆت بزانی
ده‌سی قودرته‌ به‌ فه‌یازی چه‌قاندی هه‌وای سافی ته‌ویله‌ به‌روه‌راندی

مه‌وله‌وی پتی وا بوو که پیره که‌ی ته‌و، یانی شیخی سیراج‌الدین له عاله‌می خاکی ده‌رچوو «عاله‌می ناسوت» و گه‌یشتۆته مه‌نزل و جیگه‌ی هه‌ره به‌رزی خودا ناسی له عاله‌می سه‌فای روحی و خۆشه‌ویستی خودادا واته عاله‌می مه‌له‌کوت وه به‌ نه‌وای ته‌و عاله‌مه‌دل و ده‌رونی ده‌لاویته‌وه له شه‌ربه‌تی شیرینی ته‌وینداری خودا تیرو پری خورادۆته‌وه که ده‌لی:

پیری پاک له‌گه‌رد خاکی ناسوتی مه‌نزلگه‌ سه‌ر به‌رز سه‌ر مه‌له‌کودت
دل به‌ نه‌وای به‌زم جه‌به‌روت ئاوا سیراوی سه‌راو لاهوتی مه‌ئاوا

به‌راستی ته‌گه‌ر سرنج بده‌ینه سه‌ر هۆنراوه‌و نوسراوه‌ کانی مه‌وله‌وی که له‌گه‌ل شیخی «سیراج‌الدین» یه‌تی ته‌وینداری و سووتای خودا لی خۆشبو مه‌ولانا جه‌لاله‌ددینی رۆمیمان له‌گه‌ل هه‌زرتی شمسی ته‌وریزی وه بیر ده‌خاته‌وه (مه‌وله‌وی و شیخی

به هائهددین).

مهولهوی چند سال له ژیر چاوه دیری پیره کهی خوی دا سهیرو سولوکی کیشاوه له ریباری پیروزی تهریقتهی نهقشبهندی دا به ریگه دا رویی و بهزیکرو فیکروه رابیتهی مورشیده کهی و موراقه به رای بواردو پلهو پایه کانی عیرفانی تهی کردو دواى له دنیا دهر چونى شیخی سیراج الدین له سهر دهستی کوری گهوره و جی نشینی تهو واته مرشد السالکین شیخ محمد بهاء الدین توبه ی تازه کردهوه وه بوه مریدی تهویش، خودا لی خوش بو ماموستا ههژار له باره ی تهویشهوه دهلی (به حقی گهوههری به کتایی شه هوار به هائهددین موحه ممد دل پر نهوار).

مهولهوی له گهل شیخی به هائهددینیش ههر وه ک باوکی تهو پهری خوشه ویستی و تهوینداری عیرفانی دهر بریوه و پیی وابووه که تهم زاته به راستی بهری و شوینی باوکی خوی دا رویوه و جی تهوی کویر نه کردوتهوه و زور جار به هونراوه ی جوان وه به سوز پیی دا هه لکه وتووه و ریژی لی گرتووه، بو وینه له چند به یتیک دا که له عه زاداری و خه مباری شیخی سیراج الدین دا به زمانی عهره بی هونیویه تهوه (و ماموستا مهلا عبدالکریمی مدرس له کتبی (یادی مهران) دا تهواوی تهو شیعرانه ی هیناوه و نویسه) مهولهوی شیخی به هائهددین به مانگیک ده شو بهینی و داده نی که له شوی دواى تاوا بونی روژیک وه کو شیخی سیراجهددین بی هه لاتووه و لاتى روناک کردووه و دواى تهوه که دهلی: ته گهر که می له و خهم و په ژاره و به سهر هاته ی که به هو ی له دونیا دهر چونى پیره کهم به سهر من هاتووه، به سهر عاسمان و کیوه کان دا بهاتایه لهت و پهت و لیک بلا و ده بوون، دل خوشی خوی به بونی شیخی به هائهددین له جیگه ی تهو ده داتهوه و هه روا دهلی: ههر وه کو مانگ روناکی خوی له روژ وهرده گری شیخی به هائهددینیش فهیزو به ره که تی خوی له روژی تیمه که شیخی سیراجهددینه وه رگر تووه. تهو ههش به یته کان:

الا ترى الى التي بنهيتي و مبهجتى من غمة البليه

لو نزلت منها علی الثوابت او السمالا نتثوت و انشقت
ان غرب الشمس بد ابدردجی من شمینا انواره استفادت

ده گپرنهوه جاریک مهولهوی چاؤیشه ده گری شیخی بههائهددین دهنیری بؤ
ئهحوالی پرسی ئه مهولهوی له خوشیان وهشورو جهزبهوگریان ده کهوی و ئه دو بهیته
دا دهنی و بؤ شیخی دهنیری که له گه ل ئه وه داله و پهری ریک وه پیکی و ناسک خه یالی و
تھشبه و جوانی دان خو شه ویستی و ئه وینداری ته وای ئه ویشی بؤ شیخی بههائهددین
تی دابه چونکه ده لی خه یالی تو هه میشه له نیو میشمک دابه و له بهر چاؤیشهی دوری تو
چاوم ئا و ده کاو ده گریم بؤ ئه وهی خه یاله کهت له وی دا نه شیوی و عاجز نه بی، وه ره پی
له سهر چاووم دانی باووشک بی.

باله خانهی چه م دیوانه کهی تون / با نه ناو وه بان ئاسانه کهی تون

تکھش عاجز کهرد خه یالت تیش دا ئازیز بؤ جاری پا بنیو پیش دا

مهولهوی وه ناساندنی خودا ناسان

خودا لی خوش بو مهولهوی بؤ ناساندنی ئه ولیا ئوللاو دوستانی خودا چهن د
سیفاتیکی دیاری کردوه وه ده لی ههر که سی ئه و سیفاتانهی تیدا مه وجود بی ئه وه دوستی
خودابه و خودا ناسه و بؤ ئه وه ده بی وه شوینی کهوی و که لکی لی وه رگری تارینوینیت
بکا، ئیدی نابی به داوا کردنی که شف و که رامهت له وان تاقیان که به وه و تاقی کردنه و هیان
به م چه شنه به ژاریکی زور تال و پیاو کوژ ده زانی که ده لی:

وه لی شه خسیکه عاریف بالله ما امکن به زات به سیفات ئاگا

بی کیشی به سینگ ههر سی ته قوا دا به ته رازوی شهرع موئی لانا دا

هیمهت ته لب که له روحانیان سه می قاتله ئیمتحنانیان

مه بهستی له و سی پاریزگاری به واته ته قوا به کهم خو پاراستنه له شیرک و کوفر دو ههم
خو پاراستنه له هه مو چه شنه گوناوه تاوانیک، سیهه م خو پاراستنه له ههر شتی که ئینسان

مه بهستی ته وهیه که نه نجام دانی یاسا کانی شهر بعت به جی هیئانی ته مری خود او خودا له بیر بونه که مه بهست له ناوه رۆک و مانای عیرفانیش خودا ناسین و له خودا دور نه که و تنه وهیه هر وه کو خودای گه وره له قورئانی پیروز دا له سورهی «طه» دا فهرمو به تی: (اقم الصلاة الذکری) ژواته: (نویژ بکه تا منت له بیر بی).

ته وهی به پیوستی ده زانم بیلیم ته وهیه که خودا لی خوش بو مه وه لوی له وه دا که ته ریه ته کان به حق ده زانی و پی وایه ده کری له هه مو ته و ریگایانه وه بۆ لای خودا بچی که لکی له مانای ئایه ی پیروزی قورئان ۶۸ له سورهی عه نکه بوت وه رگرتو وه که خودای گه وره فهرمو به تی: (والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبئنا و ان الله لمع المحسنین) واته: ته و که سانه ی که له ریگه ی ئیمه دا خه بات ده که ن و تیده کوشن به راستی ئیمه ش ته وان بۆ ریگاکانی خو مان رپنوی پی ده که ین و خودا له گه ل چاکه کارانه). دباره خه بات دژی نه فس و هه و اگرینگ ترین ئیش و کاری رپره وانی ریگه ی ته ریه ت و عیرفانه و چه زره تی ره سول (ص) ته م چه شنه خه باته ی به جیهادی ته کبه ر نیو بردو وه، چاکه وای ده کری بلین چونکه له هه مو ته ریه ته کانی ته سه ووفی ئیسلامی دا زال بون به سه ر نه فس و هه و ا به هوی به جی هیئانی یاسا کانی شهر بعت و زیکرو یادی خودا زیاتر له هه مو شتی به شهرت گیرا وه ته و ته ریه تانه ش له و ریگایانه که بۆ لای خودا ده چن.

لیره دا به پیش کهش کردنی پارچه هه لبه ستیک دوایی به باسه که م دینم خودا ره حمه تی خو ی به سه ر گیان و گوپی مه وه لوی دا بریژی:

مامۆستای شهرع و شاره زای عیرفان	جیگه ی شانازی گه لی موسولمان
سه ر ده سته ی هۆزی زانا و سه ربه ستان	هه لکه وتو له نیو خاکی کوردستان
روناکی دلکی گه شه ی گولانه	نه وای ده رونی نه شه ی دلانه
خودا ناسی گه ل خاوه ن بیری روون	دوپی خه زینه ی که م وینه ی گه ردوون

له ریبازی حق هیند فهیزی به خشی
 ده بی لئی فیر بی عیلمی قال و حال
 ده یخاته به و چاو ریشتهی مرواری
 دلّرداری رینگهی ئه وینی باری
 له ناله باری تورپه و هه راسان
 هه توان و هیزی دهستی نوسه ران
 رینگهی ئه و بگره و قهت بهری مه ده
 خودایه خوش بی له ئیمه و له وی
 له ریبازی حق هیند فهیزی به خشی
 ده بی لئی فیر بی عیلمی قال و حال
 ده یخاته به و چاو ریشتهی مرواری
 دلّرداری رینگهی ئه وینی باری
 له ناله باری تورپه و هه راسان
 هه توان و هیزی دهستی نوسه ران
 رینگهی ئه و بگره و قهت بهری مه ده
 خودایه خوش بی له ئیمه و له وی